

THEMA: KERSTVERHALEN

- Geboorteverhaal van Jezus in de Koran – 3
- Stille Maus, heilige Nacht – 4
- Het kleine meisje met de zwavelstokjes – 5
- Kinderkerstboeken – 7
- Stille nacht, toverkracht – 8
- Uit de kerkenraad – 9
- Vele gezichten – 10
- Gemeente in beweging – 12
- Column – 13
- Collectebestemmingen – 14
- Agenda – 15
- Kerkdiensten / Lied van de maand – 16

Geïmproviseerd toneelstukje;
v.l.n.r. Moslimleider, Danang
Kristiawan, R-K priester

Kerst, tolerantie en broederschap in Indonesië

Door Danang Kristiawan¹

Ieder jaar is er rond Kerst onder Moslims een discussie of je kerstgroeten kunt sturen naar je christelijke vrienden of een kerstmuts kunt dragen op het werk of in de winkel. Sommige Moslim geleerden en organisaties vinden het *haram*, verboden, omdat zou kunnen suggereren dat je de geloofsuitspraak 'Jezus is Heer' zou onderschrijven. In 1981 wilde de MUI, een Islam organisatie in Indonesië, een fatwa uitspreken over de gebruiken rond Kerst. Anderen beschouwen het niet als een zaak van geloof, maar als een sociaal-culturele gewoonte, een teken van vriendschap dat integratie van de verschillende geloven bevordert. Deze controversie heeft invloed op de samenleving, zeker in deze tijd van sociale media. Sommige Moslims zijn gestopt met het sturen van kerstgroeten,

anderen zijn in verwarring en weer anderen sturen nog steeds kerstkaarten naar hun christelijke vrienden.

Kerst en tolerantie

In Jepara zoekt onze kerk – een Mennonite kerk die lid is van de GITJ² – al jaren naar contact met andere geloofsrichtingen, vooral de Islam, de grootste groep in Indonesië. We hebben een goede relatie met de Islamitische organisatie in Jepara, een gematigde richting. Als wij Kerst vieren sturen zij een aantal vrijwilligers, dat ons moet beschermen tegen radicale moslims, die soms kerken aanvallen. Dat gebeurt niet alleen in Jepara maar in veel steden in Indonesië.

Sinds drie jaar nodigen we vertegenwoordigers van andere religieuze

groepen uit om samen met ons Kerst te vieren. Vooral voor Moslims is dit een gevoelige zaak. Het is hen verboden om deel te nemen aan een christelijke viering of rite. Daarom maken we onderscheid tussen de kerstdienst en het kerstfeest. De kerstdienst is op de morgen van 25 december. Het kerstfeest vieren we 's middags met muziek, koorzang, toneel en dergelijke.

Vorig jaar stond het feest in het teken van de Javaanse cultuur, met Javaanse muziek gespeeld door gemeentelieden. Er waren gasten uit diverse kerken, de Rooms-katholieke kerk, leden van de Pinkstergemeente en ook Boeddhisten en Moslims en aanhangers van Javaanse godsdiensten.

Lees verder op pagina 2

Vervolg van pagina 1

Dit jaar gaan we in het bijzonder gehandicapten uitnodigen. We willen met Kerst uitstralen dat we de ander moeten accepteren en omarmen om zo in hoop en vrede te leven. Kerst wordt zo, in herinnering aan de komst van de prins van vrede, Jezus Christus, een werkelijke viering van vrede en vriendschap in onze gemeenschap.

Kerst, viering van zuster/broederschap

Sinds mijn kinderjaren is het de gewoonte binnen de Mennonite Churches om het kerstfeest van een kerk in de buurt te bezoeken. De verschillende kerken zorgen ervoor hun kerstfeest niet op dezelfde dag te vieren. In elke kerk is zang en muziek. Op deze manier viert iedere Mennoniet verschillende keren Kerst. Zo is het kerstfeest op Java een feest van zuster/

broederschap en eenheid van de Mennonieten geworden. Bovendien is in Jepara elk jaar op 28 december een oecumenische viering – inclusief de Rooms-katholieke kerk – in een openbaar gebouw. Elk jaar bezoeken meer dan 2.000 mensen deze dienst. Zo wordt het kerstfeest een jaarlijkse viering van het lichaam van Christus, waar Christenen in Jepara elkaar kunnen ontmoeten.

Zo vieren wij in Jepara Kerst

Wij zijn altijd bezig de geest van Kerst, dat is de geest van vrede in praktijk te brengen. Zonder die geest is de bedoeling van het vieren van Kerst zinloos. In de schaduw van hedonisme en consumentisme rond Kerst zijn de simpele zaken als vriendschap, broederschap, ontmoeting en elkaar accepteren heel erg belangrijk.

1) *Danang Kristiawan is pastor van de Mennonite gemeente in Jepara, Indonesië. Vertaling en samenvatting Mieke Krebber*

2) *GITJ (Gereja Injili di Tanah Jawa / Evangelische kerk van Java) is de oudste groep, ontstaan in 1854 door de zendingsactiviteiten van Pieter Jansz. De eerste Mennonite gemeente waarvan de leden niet hoofdzakelijk uit Europa of Noord-Amerika komen.*

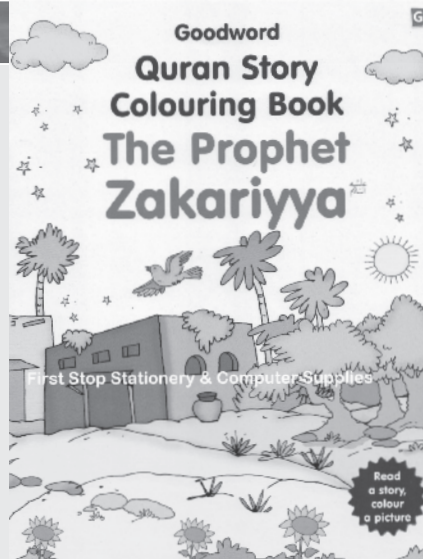
In de Koran staan veel verhalen die doen denken aan verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament. De naam Isa (Jezus) wordt op 23 plaatsen genoemd. Het verhaal van de aankondiging van de geboorte van Isa wordt verteld in soera 3 en van de geboorte in soera 19. Alle soera's hebben een titel. Zo heeft soera 3 de titel Al-Imran (het geslacht van Imran). Imran is Amram uit Exodus, de vader van Mozes en Aaron. De titel van soera 19 is Maryam.

In soera 3 wordt eerst de geboorte van Maryam verteld. Haar moeder zegt na haar geboorte (vs. 36): Ik heb haar Maryam genoemd en ik zoek toevlucht bij U voor haar en haar nageslacht tegen de Satan... Toen nam haar Heer haar aan ... en Hij vertrouwde haar zorg toe aan Zakariyya... in de kapel. (38) Daar toen riep Zakkariya zijn Heer aan ... toen riepen tot hem de engelen ... God kondigt u aan Yahya... een profeet. Hij zeide: hoe zou ik een knaap kunnen verkrijgen daar toch ik ouderdom bereikt heb en mijn vrouw onvruchtbaar is? ... Hij zeide: Uw teken is dat gij niet zult spreken tot de mensen dagenlang.

Dan volgt de verkondiging aan Maryam (42) ...O Maryam, God heeft u uitverkoren en gereinigd en Hij heeft u uitverkoren boven de vrouwen van de wereldwezens.

Maryam en Isa
op een Perzisch
miniatuur

Kleurboek,
uitgegeven in
Engeland

Het geboorteverhaal van Jezus in de Koran¹

Door Mieke Krebber

(45) Toen de engelen zeiden: Oh Maryam God kondigt u aan een gezagswoord van Hem. Zijn naam is Masih Isa, de zoon van Maryam... en hij zal tot de mensen spreken in de wieg en als volwassene en zal zijn van de rechtschapenen ... Zij zeide: Mijn Heer, hoe zou ik een kind kunnen verkrijgen daar toch geen menselijk wezen mij heeft aangeroerd. Hij zeide: zo scheidt God wat Hij wil, wat Hij besloten is een zaak te beschikken dan zegt Hij slechts tot deze: Wordt! En zij wordt. (48) En Hij zal hem onderwijzen de Schrift en de Wijsheid en de Tawrah en de Ingil en als boodschapper tot de zonen Israels.

Soera 19 Maryam

(16) En vermeld ook in de Schrift Maryam toen zij haar huisverwanten ontweek naar een oostelijke plaats ... Toen zonden wij tot haar Onze Geest die voor haar de gelijkenis aannam van een welgevormd menselijk wezen. ... Ik ben slechts de boodschapper van uw Heer opdat ik u een reine knaap schenke. Zij zeide: hoe zou ik een knaap kunnen verkrijgen daar toch geen menselijk wezen mij heeft aangeroerd en ik geen hoer ben. Hij zeide: zo is het! Uw Heer heeft gezegd: voor Mij is het gemakkelijk. En het geschiedde ... (22) Toen werd zij zwanger van hem waarop zij zich met hem terugtrok naar een afgelegen plaats. (23) Toen

deden haar komen de geboorte-weeën tot de tronk van de dadelpalm. Zij zeide: O, ware ik tevoren toch gestorven ... Toen riep hij tot haar van onder haar: Wees niet bedroefd uw Heer heeft onder u een stroombed geplaatst en schud naar u toe de tronk van de dadelpalm dan zal hij verse dadels op u werpen. Zo eet dan en drink en wees goedsmoeds. ...

(27) Toen bracht zij hem tot haar verwanten... Zij zeiden: O Maryam gij zijt waarlijk tot iets ontstellends gekomen ... Toen wees zij op hem. Zij zeiden: Hoe zullen wij spreken tot een die een kind in de wieg is? Hij zeide: Ik ben Gods dienaar. Hij heeft mij de Schrift gegeven en Hij heeft mij tot profeet gemaakt. ... (33) O, heil over mij op de dag dat ik geboren werd en de dag dat ik zal sterven en de dag dat ik tot leven word gewekt. (34) Dat is Isa, de zoon van Maryam... (35) Niet is het aan God dat Hij zich een zoon zou nemen. Lofprijzing aan Hem! Wanneer Hij besloten is een zaak te beschikken zegt Hij slechts tot deze: Wordt! En zij wordt. En God is mijn Heer en uw Heer dient Hem dus. Dit is een rechtgebaand pad.

Daarna volgen verzen over het laatste oordeel; over Abraham, Mozes en de andere profeten.

Illustratie van Maria en palmboom
ontleend aan: Karel Steenbrink,
De Jezusverzen in de Koran, 2006.
Schilderij waarschijnlijk van de
Perzische schilder Qazvini, ca. 1560.

Hendro Munsterman²: Ik doe het elk jaar zo vlak voor kerstmis. Met studenten bouw ik tijdens een hoorcollege een kerststal op (en weer af!). En naast die kerststal heb ik een palmboom neergezet. Omdat deze God waarin ik geloof – ondanks al onze verschillen – ook de Ene God is waarin mijn moslimvrienden, -zusters en -broeders, op hun manier geloven. En ik heb zojuist besloten: dit jaar bij het kerstdiner eten we dadels!

²) Als rooms-katholiek theoloog werkzaam in Frankrijk en Vaticaanwatcher voor het Nederlands Dagblad.

1) De Koran, leesbaar gemaakt voor de Islam-ontdekker. Vertaling van J.H. Kramers. Met verklaringen en noten van A. Jaber en J.J.G. Jansen. Rainbow, 2015, ISBN 9789041705983.

Stille Maus, heilige Nacht

Door Dick Klomp

Het was op 23 december van het jaar 1818 en een muizenfamilie zat aan het kerstdiner. Moeder muis had met haar 9 kleintjes intrek genomen in het kerkorgel van Nicolaikirche in het Oostenrijkse bergdorpje Oberndorf. Buiten was het lelijk koud maar in het kerkje brandde de kachel want 's avonds zou de kerstnacht mis opgedragen worden. Op de gaanderij, binnen in het orgel deed de familie zich te goed aan het zachte schapenleer van de blaasbalg. Toen de muizen hun buikjes rond hadden gegeten vielen zij voldaan in slaap.

Plotseling klonken er voetstappen op de trap. De familie schrok wakker en hield zich muisstil... Twee mannen waren naar boven gekomen. Het waren de schoolmeester/organist Franz Xaver Gruber en zijn leerling Peter. Die kwamen oefenen voor de nacht mis. De muizen hoorden hoe meester Franz op de krakende orgelbank ging zitten. Toen hij zijn muziekboeken had klaargezet trok hij enkele registerknoppen open en riep: "Nou, zet 'm op, Peter!"

Peter stond achter het orgel klaar om op de twee treden te gaan staan om lucht in het orgel te pompen. Peter had het wel vaker gedaan. Hij zette zijn rechter voet op de laagste trede en de linker op de hoogste. Door zijn gewicht te verplaatsen naar de hoogste trede ging die omlaag terwijl de andere trede als een wipwap omhoog kwam. Maar wat was dat? Peter verloor zijn evenwicht en kon zich maar

net aan een stang vasthouden want de trede viel als een blok naar beneden. Binnen in het orgel klonk een luid gesis. De wind blies door de gaten die de muizen in de blaasbalg hadden gedieneerd. De muizen maakten dat ze wegwamen! "Nou, komt er nog wat van?" riep meester Franz. Peter probeerde vertwijfeld de andere trede nog, maar daar gebeurde hetzelfde. "Hij doet het niet meester!" Met een frons op zijn gezicht kwam meester Franz achter het klavier vandaan en liep naar de achterkant van het orgel. Daar zag hij Peter op de trappers staan die gewoonlijk vrij zwaar gaan maar nu makkelijk en licht op en neer gingen. Meester Franz opende een luik in de orgelkas en zag al gauw de ravage die de familie muis had aangericht. "En dat vlak voor kerstavond," mompelde hij, "op zo'n korte termijn vind ik niemand die dat repareren kan."

Peter mocht naar huis, wat hij niet heel erg vond. Bezorgd liep meester Franz door de sneeuw naar de pastorie naast de kerk. Daar woonde zijn goede vriend, de kapelaan Joseph Mohr. Hij belde aan en even later deed huishoudster Anna-Maria de deur open. "Ah, meester Franz! Kom binnen, ik zal dadelijk meneer kapelaan roepen. Hij is bezig voor morgenavond!" Anna-Maria slofte de lange gang door en even later verscheen kapelaan Mohr in zijn zwarte habijt. Hij liet zijn vriend de schoolmeester binnen in zijn studeerkamer.

"Schort er wat aan?" vroeg hij, "Je kijkt zo bedrukt!" Franz vertelde dat het orgel stuk was en dat de hele nacht mis in het water dreigde te vallen. "Dat is vervelend Franz, dat we vlak voor kerst deze pech hebben. Ik kan me voorstellen dat het voor jou extra naar is dat je nu geen orgel kunt spelen ... Wat jammer nou. Kom, ga even zitten dan vraag ik Anna-Maria om koffie te brengen."

Kapelaan Joseph Mohr en meester Franz zaten tegenover elkaar aan de tafel en overlegden hoe het nu moest. Het koor zou nu zonder begeleiding moeten zingen en veel mensen zouden de sfeer rond de kerstmuziek missen...

Ineens stond kapelaan Mohr op. "Ik heb een idee! Jij speelt toch gitaar op school bij muzikles? Moet je horen, normaal loop ik er niet zo mee te koop, maar ik schrijf af en toe gedichten. Ik herinner me dat ik, wanneer was het, een jaar of twee geleden denk ik, een kerstgedichtje heb gemaakt, een simpel rijmpje, even kijken, waar heb ik dat gelaten..." Kapelaan Mohr liep naar zijn boekenkast en diepte een map op en na wat geblader vond hij wat hij zocht.

Hij las het nog eens door en legde het even later aan meester Franz voor. Die las: 'Stille nacht, heilige nacht, alles slaapt. Eenzaam waakt het heilige paar...'

"Als jij daar nou een melodie op maakt dan hebben we voor morgenavond iets nieuws en dat ga ik begeleiden op m'n gitaar, als compensatie voor het stukken orgel!" "Dat zal me wat worden zeg, een gitáár in de kerk! Krijgen we daar geen last mee?"

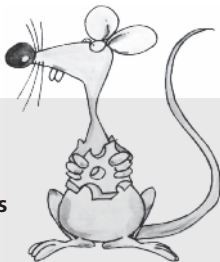
"Nou, dan doen we het toch direct ná de Mis" opperde de kapelaan, "dan gaan we in de kerststal bij de kribbe staan en dan zingen wij tweeën ons lied. Als verrassing. Zo gaan de mensen toch nog met een voldaan gevoel naar huis!" Meester Franz dacht na, bekeek de tekst nog eens en zei toen: "Goed. Ik doe het. Ik ga ermee aan de slag."

Op weg naar huis speelde er door zijn hoofd al een wijsje dat goed bij de tekst van Joseph Mohr paste. Hij ging sneller lopen om de melodie niet te vergeten.

Thuis sloot hij zich direct op in zijn studeerkamer, stak de kaarsen aan, greep z'n gitaar, papier en ganzenveer en begon te componeren. De klok van de Nikolai-kerk had allang twaalf uur geslagen toen hij klaar was. Het was een lied geworden voor twee stemmen, waarbij het koor de laatste twee regels zou herhalen.

Op die kerstavond in 1818 vond de nederige geboorte van het kerstlied plaats. Niemand in het volgepakte kerkje in Oberndorf kon vermoeden getuige te zijn van het ontstaan van een wereldberoemd kerstlied. Een eenvoudig liedje, 6 coupletten, bijna in telegramstijl geschreven en begeleid op een gewone schoolgitaar.

Jaren later werd door orgelbouwer Carl Mauracher een afschrift van het lied in het orgel gevonden. De muizen waren al lang vertrokken. Gelukkig maar, anders hadden zij dit misschien ook opgegeten. Maar een zekere vorm van dankbaarheid kan de muizen niet ontzegd worden want, wát als zij er niet geweest waren...?

Tot zover de legende over de ontstaansgeschiedenis van 'Stille nacht'

Zingende boerenfamilies uit het Zillerthal zetten 'Stille nacht' op hun repertoire. In de wintertijd, als er niets op het land te doen is, trokken zij rond. Ze zongen op markten, maakten tournees en zo raakte het lied op veel plaatsen bekend en geliefd. In de loop van de tijd is de melodie een beetje veranderd. Tegenwoordig klinkt 'Stille nacht' veel plechtiger dan het waarschijnlijk bedoeld is.

Het kerkje in Oberndorf bestaat allang niet meer. Nu staat er de Stille Nachtkapel met daarnaast het Stille Nachtmuseum. Er zijn mensen die allerlei uitvoeringen van het lied verzamelen. Sinds 2011 staat 'Stille nacht' op de Unesco wereldlijst van immaterieel erfgoed!

En dat alles draait om één lied, vertaald in meer dan 300 talen!

Tekening:
Rie Cramer

Het kleine meisje met de zwavelstokjes

Uit: Sprookjes van Andersen. Gekozen door Karen Lammers

Het was verschrikkelijk koud buiten. Het sneeuwde en de donkere avond viel over het land. Het was de laatste avond van het jaar, oudejaarsavond. In die kou en in die duisternis liep een arm, klein meisje op straat. Zij had niets op haar hoofd en zij liep op blote voetjes. Toen zij thuis wegging, had zij natuurlijk wel pantoffels aangehad, maar die hielpen immers niets. Het waren hele grote pantoffels, zo groot, dat ze haar moeder hadden gepast; maar nu was het kleine ding ze kwijtgeraakt terwijl ze over de straat liep, omdat ze bijna overreden was door twee wagens en toen had ze de ene pantoffel niet meer kunnen vinden en een jongen was er met de andere vandoor gegaan. En daar liep dat kleine meisje nu op haar blote voetjes die paars zagen van de kou.

In haar oude schort torste zij een hele berg zwavelstokjes mee, en een paar daarvan hield zij in haar hand. De hele lange dag had niemand iets van haar gekocht en niemand had haar ook maar een stuivertje in de hand gedrukt. Hongerig en trillend

van de kou liep zij rond en zag er heel timide uit, dat arme kleine ding. Grote sneeuwvlokken vielen op haar lange blonde haren, die in mooie krullen om haar halsje kringelden, maar zij was helemaal niet in de stemming om daar koket mee te zijn. Achter alle ramen schitterden lichtjes en het rook overall naar heerlijke gebraden gans, tot op de straat toe, want het was immers oudejaarsavond! Ja, dat was het enige waar zij aan dacht.

Het kleine ding ging in een hoekje zitten tussen twee huizen, waarvan het ene iets meer naar voren sprong dan het andere. Daar zat zij, helemaal in elkaar gedoken op haar hurken, maar zij kreeg het hoe langer hoe kouder en naar huis gaan ... nee, dat durfde zij niet. Zij had immers geen enkel zwavelstokje verkocht en zij kon geen stuivertje laten zien! Het was trouwens ook erg koud thuis, al had je daar dan een dak boven je hoofd.

Lees verder op pagina 6

Maar de wind blies er naar binnen, hoewel de grote kieren met stro en lompen waren dichtgestopt. Haar handjes waren verstijfd van de kou. Och, één klein zwavelstokje zou haar goed doen. Als zij er nu eens eentje kon aansteken om haar handen aan te verwarmen. Dat zou zij maar doen. Zij pakte er één en streek het rutsch! tegen de muur aan. Wat sproeide dat een vuur uit en wat brandde het lekker warm! Het gaf een heldere warme vlam, als een klein lichtje. Als een dakje vouwde zij haar handjes eroverheen. Wat was dat een prachtig lichtje! Het kleine meisje voelde zich net alsof zij voor een grote ijzeren kachel zat met glimmend gepoetste koperen bollen en met een koperen stang. Wat brandde dat vuur en wat gaf het een warmte! Maar wat was dat nu? – Het kleine ding strekte haar voetjes uit om ze ook een beetje te verwarmen en – daar doofde het vlammetje uit. De kachel verdween en daar zat zij met het eindje van het afgebrande zwavelstokje in haar hand.

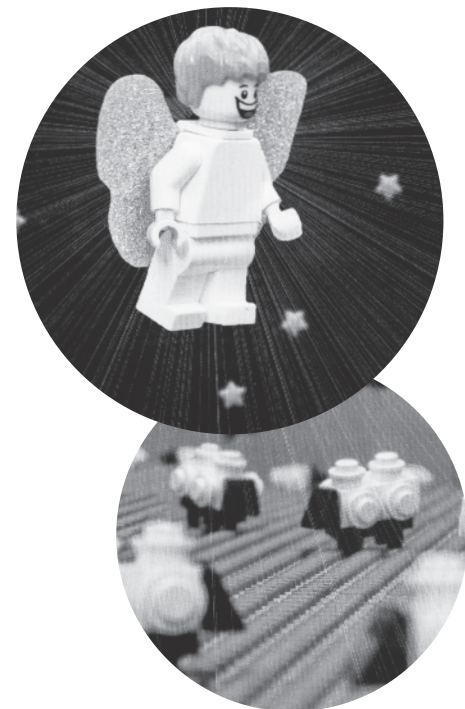
Het was bitter koud. Een tweede stokje werd aangestoken langs de muur. Het brandde en het lichtte op en er tekende zich een lichtplek af op de muur en precies op die plaats werd de muur doorzichtig als een sluiër. Zij keek binnen in een kamer. Op de tafel lag een wit tafelkleed en daarop stonden blinkende, porseleinen schalen. De met appels en kwetsen gevulde gans dampte een heerlijke geur uit en wat nog veel heerlijker was: die gans sprong van de schotel af en kwam op de vloer terecht en daar waggelde hij, met een mes en een vork in zijn borst, regelrecht op het kleine meisje af. Toen doofde het zwavelstokje uit en het enige wat overbleef was de dikke, koude muur.

Het was bitter koud. Het kleine ding stak een nieuw stokje aan. Daar zat zij onder een pracht van een Kerstboom. Hij was nog groter en nog mooier opgetuigd dan de boom, die zij door de glazen deur bij de rijke koopman had gezien. Er brandden wel duizend kaarsen op de groene takken en glinsterende slingers – zo mooi als je ze alleen maar in de fijnste etalages zag –

hingen tot op de grond neer. Het meisje strekte haar beide handjes uit naar de boom – toen doofde het zwavelstokje uit. Maar de kaarsenvlammetjes stegen omhoog, steeds hoger en hoger de lucht in. Toen waren het ineens heldere sterren aan de hemel en eentje viel er omlaag: hij trok een lange vurige streep langs de hemel. ‘Nu sterft er iemand,’ dacht het kleine meisje, want haar oude grootmoeder, van wie zij heel veel hield, maar die nu dood was, had haar dat verteld: als er een ster van de hemel omlaag valt, dan stijgt er een ziel omhoog naar de Heer.

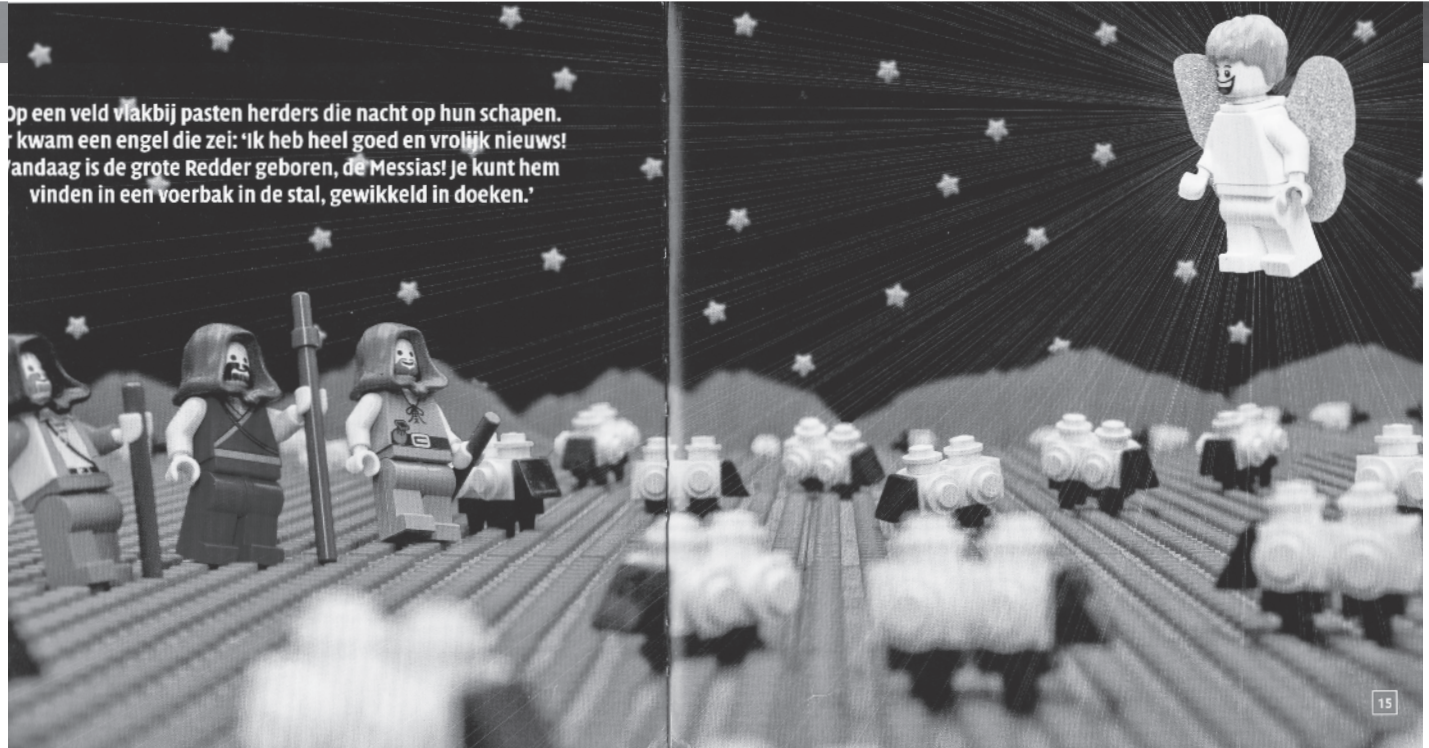
Het was bitter koud. Het kleine ding streek weer een stokje langs de muur. Toen was er een licht rondom haar en in dat schijnsel stond haar grootmoeder, heel duidelijk als een mooie droom, heel mild en heel liefdevol. ‘Grootmoeder!’ riep het meisje, ‘neem me mee! Ik weet het wel, je bent weer weg zodra het stokje uitgebrand is, net als de warme kachel, net als de heerlijke gans en de stralende Kerstboom.’ En toen streek ze gauw alle zwavelstokjes aan die ze in haar hand had, want ze wilde haar grootmoeder zo vreselijk graag vasthouden. En de zwavelstokjes lichtten op in zo’n felle schijn, dat het lichter werd dan de stralendste dag. Grootmoeder was vroeger nooit zó mooi, nooit zó groot geweest. Zij nam het meisje op haar arm en samen vlogen zij, stralend en blij, hoog boven de aarde uit, eindeloos hoog en ver. En daar was het niet koud en er was geen honger, geen angst en geen nood – zij waren bij God. In het kille morgenlicht kon men het meisje zien zitten, in de hoek tussen de twee huizen. Ze leunde tegen de muur aan en haar wangen waren rood en ze had een lachje om haar mond. Rood en ijzig steeg de nieuwjaarszon langs de kleine dode op. In haar handjes klemde zij een bosje afgebrande zwavelstokjes. ‘Zij heeft zich nog willen warmen,’ zeiden de mensen.

Maar niemand wist van het mooie dat zij gezien had, en van het stralende schijnsel waarin haar grootmoeder haar meegevoerd had om het nieuwe jaar te vieren in het rijk van God.

“Mama, dit kerstboek vind ik niet leuk.” We hebben onze stapel kerstboeken tevoorschijn gehaald en Thomas heeft “het lego kerstboek” uit de kelder opgedoken. Zo noemen wij **‘Het Kerstverhaal’** van Brendan Powell Smith, een boek dat ik ooit van een medewerker kreeg. Het is een mooi verhaal met prachtige platen van lego opstellingen van het kerstverhaal. De lego is om te smullen zo mooi gemaakt, bijvoorbeeld met kleine schaapjes van blokjes zwart met bolletjes wit, lekker abstract, maar heel herkenbaar. Helaas stopt dit verhaal niet bij de geboorte van Jezus, maar wordt de kindermoord door Herodes ook nog beschreven inclusief omgevallen lego babyoppotjes met soldaten en verdrietige moeders erbij. Voor Thomas en ook voor mij is het kerstverhaal toch niet het verhaal van kindermoord maar van geboorte en licht, van hoop en verlossing en vooral van magie. Gelukkig hebben we meer boeken in de kast.

Absoluut een van de mooiste verhalen is de klassieker van Dick Bruna: **‘Kerstmis’**. In heldere lijnen volgen de tekeningen het klassieke verhaal. Door de langwerpige vorm van het boek krijg je het idee dat je naar een film of theater kijkt.

Op een veld vlakbij pasten herders die nacht op hun schapen. Er kwam een engel die zei: 'Ik heb heel goed en vrolijk nieuws! Vandaag is de grote Redder geboren, de Messias! Je kunt hem vinden in een voerbak in de stal, gewikkeld in doeken.'

15

Kinderkerstboeken

Door Albertine Wendte-Voncken

De afbeeldingen van bijvoorbeeld de engeltjes zijn zo vaak gebruikt dat ze in het gemeenschappelijk geheugen zitten. Alles zit erin wat er in een kerstverhaal hoort. Dit boek verveelt nooit.

'*Kerstmis in de stal*' van Astrid Lindgren met illustraties van Lars Klinting. Lindgren vertelt het kerstverhaal in een raamvertelling vanuit een moeder aan haar kind op school. Het kind zag het verhaal voor zich alsof het in hun eigen stal en op hun eigen boerderij gebeurd was. Het magische verhaal van kerstmis gesitueerd in een besneeuwde omgeving met moderne stal en met moderne kleding. De prachtige platen geven het boek een magische en toch hedendaagse sfeer. Goud van oud uit 1961, maar in herdruk; in september 2019 is er weer een nieuwe druk verkrijgbaar. Dit is er zeker een voor op het verlanglijstje.

Een recente klassieker is '*De twaalf dagen met Kerstmis*', een klassieke Christmas Carol als boek uitgegeven. Het is een stapelrijk waarbij alle twaalf dagen van kerstmis een nieuw geschenk komt. De illustraties zijn gebaseerd op platen van William Morris, een grafisch ontwerper uit het einde van de 19e eeuw. De illustratrice Liz Catchpole heeft

de meubelstof- en behangpatronen uit 1880 gebruikt en met haar illustraties de oude prints verrijkt.

Een andere recente voor op de verlanglijst is '*de Notenkraker*' van Jessica Courtney-Tickle die een jaar eerder '*Een jaar in één dag*' schreef met de Vier Seizoenen van Vivaldi erin. Ook dit boek heeft knopjes waar de muziek uit komt en bij dit boek is dat natuurlijk de bekende muziek van Tsjajkovski's ballet. Het bekende verhaal is uitgewerkt in heldere zinnen en met platen om van te smullen. Heerlijk om voor te lezen bij de kerstboom, maar ook vandaag wanneer ik dit schrijf, op de avond na de intocht van Sinterklaas viel het al in goede aarde.

Ten slotte als je het échte verhaal wil voorlezen dan is '*Het kerstverhaal*' van Vivian den Hollander met tekeningen van Mies van Hout ook een aanrader. Vanuit verschillende gezichtspunten wordt het klassieke verhaal verteld, eerst Jozef en Maria, dan een jongensherdertje en ten slotte vanuit de drie wijzen om weer te eindigen bij Maria. Het volgt daarbij het klassieke evangelie van Lukas. De tekeningen zijn schetsmatig met zachte lijnen opgezet. Het doet een beetje denken aan antroposofische tekeningen, ook in

het kleurgebruik, maar daardoor wordt je verbeelding op een prettige manier aan het werk gezet. Alleen eindigt het een beetje plotseling.

In alle drie de klassieke kerstverhalen blijft dit einde wat abrupt. Het lijkt voor de schrijvers lastig om te bepalen waar het verhaal eindigt: na de geboorte, de openbaring aan de herders of de komst van de koningen? Wat mij (en mijn kinderen) betreft eindigt het dus niet na Herodes. Ik las ook een aantal verhalen uit een andere verhalenbundel die allemaal een wat onbestemd of zelfs verdrietig einde hadden. Ik vond het daardoor geen aanrader. Voor mij moet een kerstverhaal altijd opgewekt eindigen. In het ultieme kerstverhaal van Dickens keert zelfs de kwade Scrooge ten goede. Het thema van het goede dat het kwade overwint zoals het licht het donker overwint bij de zonnwende. Er is weer hoop, want we vieren de geboorte van het Kind. Met dit kind is er een nieuw begin en hoop op een goede, vreedevolle toekomst. Daar gaan kerstverhalen voor mij over. Ik raad de bovenstaande boeken van harte aan voor onder de kerstboom of nu al, in de aanloop naar Kerstmis. De meesten zijn ook nog te koop en een enkele mag op de verlanglijst voor volgend jaar. Fijne kerstdagen!

Stille nacht, tovernacht

Gekozen door Essemie van Dunné

Het was koud, die nacht. Een ijzige wind joeg de sneeuw op en de mensen die nog buiten waren haastten zich. Thuis brandde het vuur in de haard. De tafel was gedekt, de kaarsen waren aangestoken. Het was kerstnacht.

Nog maar één enkele man liep door de verlichte straten. Zijn rug was gebogen en hij liep maar voort door de sneeuw en de kou, zonder zelf te weten waarheen hij ging. Niemand wachtte op hem. Riton had geen familie en geen thuis.

De mensen keken naar hem als hij voorbij ging. Hij lette er niet op. Zonder achterom te kijken, vervolgde hij zijn weg. Hij floot zachtjes voor zich heen en de sneeuwvlokken bleven in zijn baard hangen. Toch was hij niet alleen in die ijzige nacht... Een hondje liep achter hem aan. Waar kwam hij vandaan? Om zijn nek had hij een halsband met een ster.

Toen Riton het hondje zag, begonnen zijn ogen te stralen. "Ben je verdwaald? Dan kunnen we beter bij elkaar blijven." De hond keek hem aan. Beschut onder de takken van een grote spar pakte Riton een stuk brood uit zijn rugzak en sneed het in tweeën. "Hier!" zei hij met een glimlach. "Het is een mager maaltje voor een avond als deze, maar meer heb ik niet."

Omdat het Kerstmis was vertelde hij een verhaal dat hij als kind heel mooi had gevonden. Daarna floot hij nog wat. Ook de wind floot. Steeds luider en luider, steeds kouder en kouder. "Kom," zei Riton. Hij zette de kraag van zijn oude, versleten winterjas op. "Laten we schuilen in die hut." Ze zaten daar een hele poos, lekker warm in het stro. Toen klonk er opeens een stem: "Schrik niet en luister. Ik ben geen hond. Ik ben een tovenaar."

"Jij? Een tovenaar?" zei de oude man verbaasd. "Vanavond heb ik mezelf in een hond veranderd, omdat ik degene die goed voor me zou zijn wilde belonen," zei de tovenaar. "En jij bent de enige die goed voor me was. Om je te bedanken zal ik je liefste wens vervullen. Vertel me wat die wens is." "Ik wil geen grote dingen en ik heb niets nodig," zei Riton. "Maar ik heb altijd al een hond gewild."

De tovenaar dacht lang na. Was dat Ritons liefste wens? Toen besloot hij dat hij graag de beste vriend van de oude man wilde zijn. En hij gaf voorgoed zijn toverkracht op. Heel vroeg de volgende ochtend verliet de oude man de hut om verder te trekken. En zijn vriend, de hond, volgde hem.

Uit de kerkenraad

Nieuwe baan – Zoals u wellicht al hebt vernomen heb ik een nieuwe baan gevonden in mijn woonplaats Haarlem. Met ingang van half december word ik daar directeur kerkelijk bureau van de Protestantse Kerk Haarlem. Een baan waar ik heel veel zin in heb en wederom krijg ik een werkplek op een bijzondere plek namelijk in de Grote of St. Bavokerk op de Grote Markt in Haarlem. Ik heb in de afgelopen zes en een half jaar met ontzettend veel plezier voor Doopsgezind Amsterdam gewerkt. Het contact met leden en vrienden, kerkenraad, stichtingsbestuurders en collega's was altijd zeer plezierig en daar ben ik iedereen dan ook zeer dankbaar voor. Zondag 13 januari kom ik naar de kerkdienst in de Singelkerk en hoop ik na afloop bij de koffie afscheid te nemen van de gemeente.
Joke Rooseboom, ambtelijk secretaris

Noord Hollands Doopsgezinde Sociëteit – De NHDS heeft alle aangesloten gemeenten in Noord Holland aangeschreven met het voorstel om de NHDS op te heffen en het vermogen onder te brengen bij ADS. Doopsgezind Amsterdam gaat hiermee akkoord maar voegt daar nog aan toe dat we graag zien dat het vermogen wordt ondergebracht in een fonds met de bestemming jeugd. Daarnaast bieden we aan de gemeenten in Noord Holland aan dat het mogelijk is om gebruik te maken van de expertise die we in Amsterdam in huis hebben op het gebied van jeugd/jongerenwerk.

Bestuursleden hofjes – In de kerkenraadsvergadering zijn twee nieuwe bestuursleden voor de hofjes formeel benoemd te weten:

- Voor het Rijpenhof, Maaïke Rijken
- Voor het Zon'shof, Nilke Duinkerken

Menno Simonshuis – We hebben een schrijven ontvangen van Dynamo waarin ons het gebruik van de regenten-kamer voor de tweewekelijkse kerkdiensten wordt opgezegd. De opzegging is met ingang van 1 juli 2019. We gaan hier niet mee akkoord en zijn in overleg met de Zonnehuisgroep of er mogelijkheden zijn om via de Zonnehuisgroep een ruimte te huren in het Menno Simonshuis zodat de kerkdiensten voorlopig door kunnen gaan. We houden u op de hoogte van de verdere ontwikkelingen.

Mennomaal

Op **dinsdag 11 december** is iedereen welkom op het Mennomaal. Singelkerk, Singel 452. tel. 623 45 88.
Ontvangst met drankje vanaf 17.30 uur
Begin maaltijd: 18.00 uur
Tussen hoofdgerecht en toetje: De stamboom van Jezus.
Opgeven wel nodig bij een speciaal dieet of vegetarisch.
Kosten: € 5 per maaltijd.
Opgave en informatie via Ina Drukker
(642 34 64) of Mieke Krebber (673 19 26).

ADVENTSVIERING

Ook dit jaar wordt er weer voor alle leden van de Doopsgezinde Gemeente Amsterdam een adventsviering georganiseerd. Een middag met muziek, poëzie, een kerstverhaal en samen zingen.

Donderdag 20 december 14.00 – 16.00 uur
in de kerkenraadskamer van de Singelkerk
(deur open om 13.30 uur)
Ds. Ewoud Roos heeft tijdens deze middag de leiding
Allen van harte welkom!
Inlichtingen bij Nieske van der Zijpp, tel. 06-22 38 96 45

Afscheid Bart Admiraal als redactielid

Zoals Bart in zijn laatste column Hanezang in september al schreef heeft hij een punt gezet achter het schrijven van een column voor idA en het stokje overgedragen aan anderen. Al eerder had hij aangegeven de redactie vaarwel te zeggen aan het eind van dit jaar. Dat is nu een feit. De redactie dankt Bart voor zijn inbreng. En, bescheiden als hij is, wil hij geen interview. We zullen hem nog vaak in de diensten zien.
Dus: tot ziens Bart.
De redactie

Cantatedienst

Voor de tweede maal dit jaar zal het Bach Ensemble Amsterdam o.l.v. Paulien Kostense medewerking verlenen aan een kerkdienst in de Singelkerk. Speciaal voor deze eerste zondag van advent schreef Johann Sebastian Bach in 1724 de cantate 'Nun komm, der Heiden Heiland', BWV 62. Het Bach Ensemble Amsterdam staat onder leiding van Paulien Kostense. Solisten zijn Titia van Heyst (sopraan), Eske Tibben (alt), Pablo Gregorian (tenor), Michiel Meijer (bas). Voorganger is Ewoud Roos.

We heten iedereen van harte welkom!
Zondag 2 december, 10.30 uur, Singelkerk, Amsterdam
Uitgebreide informatie in idA november, pag. 8.

Bijdrage van leden en vrienden aan de gemeente

Het is pas begin december als deze idA op uw mat valt. Toch voelt u vast al dat het jaar een laatste sprintje maakt en begint u terug te kijken, misschien ook wel naar de financiële kanten van het bestaan.

U kunt overwegen om uw jaarlijkse bijdrage om te zetten in een fiscaal aantrekkelijke jaarlijkse schenking die volledig aftrekbaar is van uw belastbaar inkomen, in plaats van na toepassing van een drempel. Als u uw bijdrage voor dit jaar nog niet hebt overgemaakt, dan kan dat nog in de fiscaal gunstige vorm van de periodieke schenking.

Mocht u hiervoor belangstelling hebben, dan informeer ik u graag. U kunt mij bereiken op 06-25 01 72 41, 020-528 55 29 of ineke.voncken@planet.nl.

Kunst kijken in het Rijksmuseum

met Henk Leegte, Ewoud Roos of Essemie van Dunné

Route langs twaalf meesterwerken met de Bijbel als inspiratiebron. De ontmoeting van Joachim en Anna; houtsnijwerk, ca. 1470; collectie Rijksmuseum Amsterdam

- Welk Bijbelverhaal is afgebeeld?
- Wat heeft de kunstenaar willen vertellen?

22 januari, 31 januari of 8 februari

Tijd: 10.30 – 12.00 uur

Kosten: € 19,00. Met Museumjaarkaart gratis

Opgeven bij: Rimke.vanderVeer@VDGA.nl
met naam, e-mail en datum van keuze

Vele gezichten

In de komende tijd willen we verschillende leden, vrienden en belangstellenden, zowel jong als oud, aan het woord laten in de nieuwe rubriek: Vele gezichten. De keuze wordt gemaakt door de redactie. Deze maand Gjalt Zondergeld.

Gjalt Zondergeld

Gjalt Zondergeld:

Jezus was socialist en pacifist

Door Dirk Visser

“Je kunt ook christen zijn als anarchist. Voor mij was Jezus socialist en pacifist”, zegt Gjalt Zondergeld als hij vertelt over zijn linkse idealen. In het ruim vier uur durend gesprek, begonnen in het Fries, spreekt hij uitgebreid over die idealen, maar veel minder over zijn carrière. Zondergeld (1937), in 1978 gepromoveerd, was hoofddocent nieuwste geschiedenis aan de VU.

“De voorouders van mijn vaders kant waren allemaal anarchisten, zeg maar Domela-mensen. Alle Zondergelds in Noordwolde, in het zuidoosten van Friesland, werkten in de turf en later als rietvlechters. Noch in de turf noch in het riet was een cent te verdienen. Dat verklaart ook mijn achternaam.

Ook de grootouders van moederskant waren anarchist. Ferdinand Domela Nieuwenhuis logeerde bij hen als hij een spreekbeurt had in Burgum, de hoofdplaats van de gemeente Tytsjerksteradiel. Als scholier / gymnasiast haalde ik uit de kast van mijn grootouders

brochures van de Bond van Christen-Socialisten, een kleine socialistische partij, waarvan Bart de Ligt een van de voormannen was.

In Enkhuizen, waar mijn vader bij de belastingdienst werkte, had ik een onderwijzer die veel aan geschiedenis deed. De stad had een rol gespeeld in de Tachtigjarige Oorlog. Achteraf zag ik in die Spaanse soldaten de Duitsers uit mijn tijd. Dat is voor mijn hele verdere leven van belang geweest, ook voor mijn wetenschappelijk werk.

Mijn eerste ervaring met de kerk had ik ook in Enkhuizen. Soms ging ik met mijn moeder, die vrijzinnig hervormd was, mee naar de kerk. Naast geschiedenis spraken de Bijbelse verhalen mij aan. Ik vond ze prachtig. Mijn vader was duidelijk een agnost. Na de oorlog stapte hij wegens de politionele acties in Indonesië uit de SDAP. Hij sympathiseerde met de Derde Weg-beweging, waar onder anderen de historicus Jan Romein belangrijk was. Het was de tijd van de Koude Oorlog

en het streven naar ontwapening. Dat speelde bij ons thuis heel sterk.

Na mijn eindexamen in 1957 ging ik in militaire dienst. Ik had het niet gedurfd om te weigeren. Een vriend die niet als dienstweigeraar was erkend, moest drie jaar de gevangenis in. Later heb ik wel voor herhaling geweigerd.

Vanaf de lagere school wilde ik geschiedenis studeren. Er was geen twijfel mogelijk. In 1966 studeerde ik in Groningen af. Daar was ik lid van de socialistische studentengroep Politeia, die in Groningen Demos heette.

Ook was ik heel sterk bezig met het geloof van ketterse stromingen, met name de doopsgezinden. Die belangstelling had ik op de middelbare school al opgepikt. Ik voelde me enorm aangesproken door de gebeurtenissen in Münster, en dan vooral Jan van Leyden, een van de leiders. Ik las in een geschiedenisboek een citaat van hem ‘Gottes Macht ist mein Kraft’. Ik vond die doperse opstand heel spannend. Maar ik las ook over de predestinatieleer van Calvijn.

Met mijn studie wilde ik mij met de Bezettingstijd bezighouden. In die tijd begon Lou de Jong met zijn tv-serie over de oorlog. Ik vond de nationaal-socialistische beweging hoogst interessant. Dat was voor mij het echte kwaad. Zij gebruikten het begrip socialistisch op een leugenachtige manier. Ik schreef een doctoraalscriptie over het Zwart Front en de leider ervan, Arnold Meijer. Als een van de eerste studenten maakte ik gebruik van het Instituut voor Oorlogsdocumentatie.

De Leidse hoogleraar dr. Ivo Schöffler liet ik mijn scriptie over Arnold Meijer zien. 'U bent Fries. Kunt u Fries lezen', vroeg hij mij. 'Waren er bij de Friezen geen fascist?' Zo kwam ik op mijn promotieonderwerp: foute Friezen. Sommige Friese schrijvers hadden inderdaad gecollaboreerd. Ik noem Douwe Kiestra die SS-er was, Douwe Kalma, een briljante man die Shelley en Shakespeare in het Fries had vertaald, en S.J. van der Molen.

Bij de Friese beweging viel mijn onderzoek slecht. 'Zondergeld wil de Friese beweging kapot maken', aldus de Fryske Akademy. Bussen vol Friese 'bewegers' kwamen naar mijn promotie in Groningen. Daar mogen buitenstaanders als eerste oppositie tegen de promovendus voeren. Pieter Wybenga van het Friesch Dagblad opende de rij met de woorden 'Dit boek is het niet waard om een proefschrift te zijn.' Ik stond meteen op scherp. De titel van mijn proefschrift was *De Friese Beweging in het tijdperk der beide wereldoorlogen*. In een van mijn stellingen pleitte ik nota bene ervoor meer basisonderwijs in het Fries te geven.

In 1958 was ik lid geworden van de Pacifistisch-Socialistische Partij, die het jaar ervoor was opgericht. De PSP zou later een van de pijlers van GroenLinks worden. Ik was actief in de anti-atoombeweging, onder meer het Comité voor Vrede, de 1 januari- en de Paasmarsen. Toen in 1977 het principiële pacifisme in het partijprogramma werd afgezwakt, ben ik uit de partij gestapt. Ik ben ook nog enkele jaren lid van de SP geweest. Daar werd te veel van bovenaf beslist. Sindsdien ben ik partijloos. Ik vrees dat ik nogal een Prinzipienreiter ben.

Eerder was ik om een principiële reden uit de Vrijmetselarij gestapt. De voorzitter van de Nederlandse organisatie werd uitgenodigd door loges in Zuid-Afrika die alleen blanken als lid toelieten. Dat was in de tijd van Soweto en de slachtpartijen onder studenten. In de eerste regel van de grondwet van de Vrijmetselarij staat dat er niet gediscrimineerd zal worden op basis van ras, geloof etc.

Ik betoogde dat je daar geen officieel bezoek kunt afleggen terwijl de Verenigde Naties het land boycotten. Mij werd het zwijgen opgelegd door een verwijzing naar de regel dat binnen de Vrijmetselarij over politiek niet gesproken wordt. Dit gaat niet over politiek, maar over waar wij voor staan, was mijn standpunt. Met spijt ben ik eruit gestapt. Het begrip van de Opperbouwmeester van het Heelal, waarbij je zelf een ruwe steen bent waaraan je moet werken, sprak mij erg aan.

Na mijn studie ging ik het onderwijs in, onder meer aan het Charlois Lyceum in Rotterdam-Zuid. Die stad zijn we ontvlucht om de vreselijke stank van Pernis. Dat was toen heel erg. Ook de onderlinge strijd binnen de PSP-afdeling Rotterdam waarvan ik toen voorzitter was, speelde een rol. Vervolgens doceerde ik in Hoorn en Enkhuizen, waar ik als jongen had gewoond. Via een baan aan de Vrije Leergangen van de VU, kwam ik bij de universiteit in een wetenschappelijke functie terecht.

Uit de studententijd in Groningen kende ik Aukje Hamer, die later mijn vrouw is geworden. Met haar vader, hervormd predikant, heb ik soms tot diep in de nacht discussies gevoerd. Hij was een Barthiaan, maar dan aan de orthodoxe kant. Door vrouwen ben ik in de wereld van het geloof terechtgekomen. Door Aukje, met wie ik in Groningen regelmatig mee naar de kerk ging, en door mijn moeder, die altijd lid van de Hervormde Kerk is geweest. Onder de Martinatoren is de vonk overgeslagen.

In 1966 deed ik mijn doctoraal, Aukje enkele jaren later. Zij is in 2006 aan de VU gepromoveerd op twee eeuwen armenzorg in Weesp, onze woonplaats.

In Hoorn heb ik op mijn 33e belijdenis gedaan en ben gedoopt in de vrijzinnig Hervormde Kerk. In Weesp gingen we eerst naar de NPB, maar toen de inhoud van de preek steeds zweveriger werd, kerkten we bij de hervormden. Totdat de PKN ontstond. Vooral de liturgie kreeg katholieke trekjes. Het was ineens totaal anders.

We zijn in Amsterdam gaan zoeken. Westerkerk, Oude Kerk maar we kwamen uit bij de Singelkerk. Ik had als pacifist altijd al sympathie voor de doopsgezinden. De eerste preek die we op het Singel hoorden, was van Henk Leegte. Hij kan zo goed preken, vinden wij beiden. Het was er gewoon, sober, helemaal geen poespas. Wat ons ook aansprak was de Open Tijd. Dat was een jaar of twaalf geleden. Met veel plezier zijn we in de Singelkerk blijven komen."

P.S. Het was voor het eerst dat de schrijver van dit artikel het proefschrift van beide echtgenoten in handen heeft gehad. Zijn er meer gepromoveerde paren in de VDGA?

Gemeente in beweging

Uit de Broederschapsvergadering

Op 17 november jl. troffen circa 75 doopsgezinde gemeenten uit het hele land elkaar weer in onze Singelkerk, voor de landelijke Broederschapsvergadering. Ondergetekende was daar namens Amsterdam aanwezig. Tijdens de vergadering werd het nieuwe Reglement van de ADS vastgesteld en werd goedkeuring gegeven om verder te gaan met een nieuwe bestuursstructuur, als aangegeven in het nieuw beleidsplan 2019-24.

Ook de meer inhoudelijke nota *'Over toekomst van de Nederlandse Doopsgezinden – wat beweegt ons en waar willen we naar toe?'* werd bediscussieerd, in kleinere groepen. Een mooie aanblik, de hele kerkzaal vol met debatterende clubjes, een broodje in de hand. De resultaten worden verwerkt, en zo blijft het land in gesprek over dit belangrijke thema. Nog enkele andere interessante zaken: Menno's Global Village gaat *'On the Road!'* Jongeren uit heel Europa zijn uitgenodigd om met **Hemelvaart 2019 (30 mei t/m 2 juni)** deel te nemen aan een internationaal doopsgezind jongerencongres in Dopersduin. Van **27 tot 30 juni 2019** vindt in Menno-ode de Second Global Mennonite Peacebuilding Conference and Festival plaats.

Tenslotte werd het jaarthema voor het volgende jaar toegelicht. Voor dit jaar was en is dat "Geef mij je angst", voor 2019/2020 wordt het "Vanwaar komt mijn hulp".

De BV is altijd een bijzonder gebeuren. Naast de plaats voor allerlei formele zaken is het ook een plek voor ontmoeting, gesprek en verbondenheid. Waar ook het eigenzinnig Amsterdam zijn eigen inbreng heeft. **De volgende BV is in Amersfoort in mei 2019.**

En voor wie na dit korte stukje nog eens meer wil weten – vraag het gerust.

Thijs van Hoogstraten

Op verhaal komen op het Singel ...

Dinsdag 11 december 2018, 20.00 uur, Singelkerk. ds Carel ter Linden, de twee geboorteverhalen van Jezus

De Bijbel kent twee geboorteverhalen van Jezus, die totaal verschillend zijn: dat van Mattheüs en van Lucas. Zulke verhalen (de Bijbel kent er negen) moeten dan ook niet gelezen worden als een reportage van die geboorte, maar willen de betekenis schetsen van het leven van de betrokkene. Beide schrijvers verwerken in hun verhaal (zo'n 50 jaar na Jezus' dood) wat hen persoonlijk in de figuur van Jezus het meest heeft geraakt. Alleen door ze zó te lezen kunnen deze verhalen ons verrassen en ontroeren.

Na afloop signeert ds Ter Linden zijn nieuwste boek, *'Bijbelse miniatures – hoe de Bijbel ons dagelijks leven nog steeds raakt, en wat we daarmee kunnen doen.'* En drinken we een glas wijn of sap. Van harte aanbevolen, ook voor uw vrienden en bekenden.

Ruard Ganzevoort te gast bij Het Dopers Gesprek

In de prachtige oude Singelkerk gaan sprekers van naam na een korte inleiding in gesprek met een select gezelschap over wat hen beweegt, op het snijvlak van geloof en samenleving: Het Dopers Gesprek. En jij kunt erbij zijn.

Op **woensdag 12 december** spreekt Ruard Ganzevoort, hoogleraar praktische theologie en decaan aan de VU, Eerste Kamerlid voor GroenLinks. Een spirituele ontmoeting met een theoloog & politicus, een gesprek over compassie in een samenleving waarin niet alleen belangen en machtsverhoudingen tellen, een verkenning van het urgente belang van theologische reflectie op het maatschappelijk en politiek handelen.

Entree is kosteloos, maar aanmelden verplicht: er zijn niet meer dan dertig plaatsen beschikbaar. Aanmelden kan via de website.

Mini-musical 'Het Muizendiner' in de Singelkerk

Kerstavond 24 december, 21.00 uur, Singelkerk. Daarna om 22.00 uur kerstavonddienst.

Stille Nacht, het bekendste kerstlied aller tijden, bestaat met kerst 200 jaar! Achter het ontstaan van deze evergreen gaat een markante legende schuil. Dick Klomp, onze eigen Harry Banninck, heeft het voortouw genomen voor een korte musical over deze grappige geschiedenis, waarin jong en oud 200 jaar na dato de totstandkoming van Stille Nacht ten tonele brengen.

Een verhaal met een staartje, dat zal een ieder ervaren die op 24 december om 21.00 uur komt genieten van de eenmalige uitvoering van de mini-musical Het Muizendiner. Kom op tijd, de musical duurt maar 20 minuten. Daarna is er koffie en thee voorafgaand aan de Kerstavonddienst van 22.00 uur. Wees welkom!

Aan de musical Het Muizendiner werken mee:

- Karouchka Visscher: zang
- Dick klomp: piano
- Het kerkkoor van de Singelkerk (met twee solisten) o.l.v. Gerard van Zeijl
- Maarten de Waard: gitaar
- Acteurs: volwassenen en kinderen uit de Doopsgezinde gemeente
- Kristina Klomp en Helma Verkleij: belichting.

De regie is in handen van Sant Heijermans, Ingrid van Delft schreef de tekst, en de muziek is van Dick Klomp.

Diensten en bijeenkomsten rond Kerst

– Zondag 9 december – 2e advent

- Singelkerk 10.30 uur ds Henk Leegte*, Avondmaal
- Menno Simonshuis 10.00 uur ds Ewoud Roos, Avondmaal
- Noord 17.00 uur Kerstboom versieren en kerstknutselen met na afloop een eenvoudige maaltijd
Opgave bij e.vandunne@vdga.nl

– Dinsdag 11 december

- Singelkerk 18.00 uur Mennomaal
- 20.00 uur 'De twee geboorteverhalen van Jezus', door ds Carel ter Linden

– Zondag 16 december, 3e advent

- Vrijburg 10.00 uur Kerkdienst samen met de Remonstranten in Vrijburg
- Singelkerk 16.00 uur Adventsviering met de H4H
- Noord 10.15 uur ds Annegreet van der Wijk*

– Donderdag 20 december

- Singelkerk 14.00 uur Adventsmiddag o.l.v. ds Ewoud Roos

– Zondag 23 december, 4e advent

- Singelkerk 10.30 uur Kinderkerstfeest o.l.v. Liliane van der Steur en Joke van der Heide

– Kerstavond, 24 december

- Singelkerk 21.00 uur Musical: 'Het Muizendiner' voor en door jong en oud,
- 22.00 uur 200 jaar 'Stille Nacht, heilige nacht' ds Ewoud Roos, Kerstavonddienst met medewerking van het Singelkoor en Sebastiaan Haverkate (trompet)
- Noord 21.00 uur Kerstzang

– Eerste kerstdag, 25 december

- Singelkerk 10.30 uur ds Henk Leegte* m.m.v. Dick Klomp (orgel) en Henriette Feith (zang)
- Noord 10.15 uur Essemie van Dunné en Joke van der Heide, Kerst voor jong en oud
- Menno Simonshuis 10.00 uur ds Ewoud Roos

* *Kom-in-de-kring en Kinderkerk*

16 december OrgelExtra

Prière et Berçeuse opus 27 van **Alexandre Guilmant** (1837-1911)
Wiegelied, voorafgegaan en besloten door een koraal/gebed. (6 min.)

Rijpenhof

Per 1 februari 2019 komt een woning vrij op het Rijpenhof. Gegadigden kunnen zich vóór 15 december melden bij de Commissie Rijpenhof, Singel 452, 1017 AW Amsterdam.

Je eigen metgezel

Door Marten Admiraal

De aanloop naar kerst en de kersttijd zelf is een tijd waarin ik mijzelf veel vragen stel en eigenlijk zit in elke vraag ook al een oordeel. Wie zich die vragen stelt, kan dat bijvoorbeeld niet doen zonder daarbij de zorgen te betrekken die je hebt over hoe het gaat met de wereld. Ontwikkelingen en problemen zo groot dat je jezelf nietig en machteloos weet. Het kan bijna niet anders dan dat je in dat licht je eigen verrichtingen en de verantwoordelijkheid die je neemt, onvoldoende acht.

De kersttijd is ook een tijd met de gebruikelijke vieringen, de diners in overdaad, met groepen vrienden en familie. Deze momenten en ook de vele feesten in de stad zorgen voor een contrast. Het zijn namelijk de momenten waarop je de naastenliefde, de aandacht voor de ander, de waardering, de zachtheid en vriendelijkheid voor je geliefden tot uitdrukking brengt. En soms ook: de vergevingsgezindheid. Het zijn lichte momenten waarop je probeert je naasten een warme plek te bieden en toenadering te zoeken.

Hoe groot kan dan het contrast zijn met de donkerheid die op je drukt van het oordeel over jezelf, van de wetenschap dat je tekortschiet. Mogen jouw tekortkomingen het licht zien? Van jezelf vind je misschien niet dat je die aardigheid en vergeving verdient. Als dat het geval is, treedt er een vervreemding op die zorgt dat het haast onmogelijk is de verbinding te vinden met je naaste, om het gemeenschappelijke te vinden. Om je in het gezelschap van een metgezel te weten. De kersttijd gaat dan voort als een lange roes van reuring, verplichtingen, tradities en lawaai, mooi verlicht met lampjes en aangeklede tafels.

Als niet tijdens zo'n samenzijn al juist de vervreemding en eenzaamheid toegrijpt, dan wellicht wel eenmaal thuisgekomen. Tandempoetsend voor de spiegel mengen de indrukken en gezelligheid van zo'n avond zich weer met het zelfbewustzijn. En durf jij dan ook jezelf die aardigheid, vergeving en een nieuw begin te gunnen?

Het team

Essemie van Dunné
pastoraal werker in
Noord; tevens jeugd- en
opbouwwerk Noord
t 06 48 35 07 25
e.vandunne@vdga.nl

Joke van der Heide
jongerenwerk
t 06 17 96 43 71
j.vanderheide@vdga.nl

Henk Leegte
predikant
t 06 45 62 62 70
h.leegte@vdga.nl

Ewoud Roos
predikant
t 06 48 88 35 97
e.roos@vdga.nl

Liliane van der Steur
jeugdwerker
t 06 21 39 75 44
l.vandersteur@vdga.nl

Collectebestemmingen December

De collecte in de blauw-zwarte zak is altijd voor de eigen gemeente. De collecte in de rode zak is voor:

- **2 december – Broederschapcollecte t.b.v. Inloophuis Almere**

De missie van het Inloophuis is vanuit kerkelijke betrokkenheid present zijn in de Stedenwijk en een bijdrage leveren aan de verbetering van de leefbaarheid voor buurtgenoten en de andere inwoners van Almere.

Rekeningnummer: NL61RABO0321022203
St. Inloophuis Almere

- **9 december, 2e advent – Jongerencultuurfonds**

In Amsterdam leeft een op de vier kinderen in een gezin op de armoedegrens! Doel van het Jongerencultuurfonds is het scheppen van mogelijkheden voor deze kinderen om ook deel te nemen aan culturele activiteiten, zoals ballet, muziek, toneel. Het Jongerencultuurfonds doet dit door geld beschikbaar te stellen voor een lidmaatschap of bijdrage met een maximum van 400 euro per jaar. Kinderen hebben geen enkele invloed op de inkomenspositie van hun ouders, maar verdienen kansen om zich positief te ontwikkelen, ook op het gebied van de cultuur.

Rekeningnummer: NL64INGB0005167707
St. Jongerencultuurfonds

- **16 december, 3e advent – Voedselbank Amsterdam**

De Voedselbank Amsterdam (VBA) is in 2005 opgericht en heeft als doel direct voedselhulp te bieden aan mensen in armoede. Er is een aanzienlijke groep mensen die om diverse redenen niet of onvoldoende bereikt wordt door de reguliere hulp en aanklopt bij één van onze uitgiftepunten. Tijdelijkheid is altijd een sleutelwoord geweest voor de VBA.

Rekeningnummer: NL47INGB0004505309
Voedselbank Amsterdam

- **23 december, 4e advent – Doctors for Malawi**

Doctors for Malawi (opgericht in 2012 door psychiater Ellen Bosnak en kinderarts Wieger Voskuijl) is een ANBI gecertificeerde non-profit organisatie met als doelstelling:

- Klinische patiëntenzorg verlenen in Malawi
- Medisch onderwijs
- Het ondersteunen van klinisch onderzoek bij ondervoede kinderen.

Rekeningnummer: NL60ABNA055422359
Doctors for Malawi

- **24 december, kerstavond – Jeannette Noël Huis, Amsterdam**

Het Jeannette Noël Huis is een leefgemeenschap in Amsterdam Zuidoost. Hun levensstijl is gebaseerd op eenvoud, gastvrijheid, gebed en directe actie voor een betere samenleving. De gemeenschap is ontstaan vanuit de Catholic Workerbeweging in de Verenigde Staten. De Catholic Worker is een beweging van radicale christenen en is pacifistisch en anarchistisch ingesteld: De loyaliteit aan het Koninkrijk van God is groter, dan de loyaliteit aan het Koninkrijk der Nederlanden. Het is hun streven om het evangelie handen en voeten te geven door vreedzame getuigenissen op plekken waar het wringt en door concrete hulp aan de armsten.

Rekeningnummer: NL91INGB0002725828 Jeannette Noël Huis, Amsterdam

- **25 december, kerst – Stoelenproject**

Het Stoelenproject is de meest laagdrempelige avond- en nachtopvang van Amsterdam. De opvang is sober, maar veilig, warm en gratis. Elke avond en nacht verblijven er 45 daklozen in de opvang aan de Marnixstraat. Van 15 september tot en met 30 april realiseren ze sinds 1989 ieder seizoen weer 10.000 overnachtingen met 75 vrijwilligers.

Rekeningnummer: NL42INGB0001320598
Stoelenproject, Amsterdam

Als u niet in de dienst aanwezig kon zijn en toch iets wilt bijdragen aan het project kunt u dat via het aangegeven bank-rekeningnummer doen.

December 2018

(kerkdiensten: zie achterkant)

• Za 1 dec	Studiedag DHK	Singelkerk	10.00 uur
• Ma 3 dec	Bijbelgr. Rijpenhof; Henk en Joke	Rijpenhof	20.00 uur
• Di 4 dec	Bijbelkring o.l.v. Henk Leegte	Singelkerk	13.30 uur
• Di 4 dec	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 4 dec	Bijbelkring Kris o.l.v. Henk Leegte	Singelkerk	20.00 uur
• Za 8 dec	Singelkoor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Ma 10 dec	Zon'shoffers; Henk en Joke	Singelkerk	20.00 uur
• Di 11 dec	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 11 dec	Mennomaal; stamboom van Jezus	Singelkerk	18.00 uur
• Di 11 dec	Op verhaal komen; C. ter Linden	Singelkerk	20.00 uur
• Wo 12 dec	Vredesgroep	Singelkerk	20.00 uur
• Wo 12 dec	Dopers Gesprek: R. Ganzevoort	Singelkerk	20.15 uur*
• Za 15 dec	Singelkoor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Zo 16 dec	Adventsviering met de H4H	Singelkerk	16.00 uur
• Di 18 dec	Boeken rond de Bijbel: Job	Singelkerk	15.00 uur
• Di 18 dec	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Wo 19 dec	Tumtummies; 11plus	Meerpad	18.00 uur
• Wo 19 dec	Randomgroep; geloofsbezinning	Singelkerk	20.15 uur
• Do 20 dec	Adventsmiddag o.l.v. Ewoud Roos	Singelkerk	14.00 uur
• Za 22 dec	Singelkoor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Ma 24 dec	'Het Muizendiner', musical	Singelkerk	21.00 uur

* aanmelden noodzakelijk

Kopij voor het volgende nummer vóór **10 december 2018** sturen aan Mieke Krebber
Mail: m.krebber@chello.nl
Adres: Europaplein 89, 1078 GZ Amsterdam (telefoon 020-6731926).

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet op te nemen.

Secretariaat en administratie
Singel 452
1017 AW Amsterdam
t kerk (020) 623 45 88
t secretariaat (020) 624 65 73
t boekhouding (020) 627 70 72
fax (020) 624 44 40
gironummer
NL11INGB0000141442 (VDGA)
website www.vdga.nl
website van de ADS: www.ads.nl

COLOFON

idA, in dit Amsterdam
Maandblad voor geloof
en gemeenteleven van
Doopsgezind Amsterdam.

Redactie

Bart Admiraal
Essemie van Dunné
Sjoukje Halbertsma
Joke van der Heide
Karen Lammers
Mieke Krebber (eindredacteur)
Interviews: Dirk Visser

Ontwerp en realisatie

Ontwerpgroep Lâle, www.lale.nl
T (033) 462 46 93

Verzending idA via het secretariaat:
e-mail: secretaris@vdga.nl

KERKDIENSTEN

	Singelkerk Centrum 10.30 uur	Meerpad Noord 10.15 uur	Menno Simonshuis Buitenveldert 10.00 uur
2 december 1e Advent	Ds E.C. Roos Cantatedienst	E.M.L. van Dunné Avondmaal	
9 december	Ds H. Leegte Avondmaal		Ds E.C. Roos Avondmaal
16 december 10.00 uur	Ds H. Leegte gezamenlijke dienst bij de Remonstranten in Vrijburg	Ds A. van der Wijk	
16.00 uur	Adventsviering H4H		
23 december	Kinderkerstfeest L. van der Steur J. van der Heide		
24 december kerstavond 22.00 uur	Ds E.C. Roos	E.M.L. van Dunné	
25 december kerst	Ds H. Leegte	E.M.L. van Dunné	Ds E.C. Roos
30 december	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst
6 januari	Ds H. Leegte Geboortedankzegging	E.M.L. van Dunné	

Lied van de maand

1 Stil - le nacht, hei - li - ge nacht
Da - vids zoon, lang ver-wacht,
die mil-joe-nen eens za - li-gen zal,
wordt ge-bo-ren in Bet - le-hems stal,
Hij, der schep-se-len Heer,
Hij, der schep-se-len Heer.

Lied 483: Stille Nacht, heilige nacht

2 – Hulploos Kind, heilig Kind,
Dat zo trouw zondaars mint.
Ook voor mij hebt G'U rijkdom ontzegd,
wordt G'op stro en in doeken gelegd.
Leer m'U danken daarvoor
Leer m'U danken daarvoor.

3 – Stille nacht, heilige nacht,
Vreed' en heil wordt gebracht,
aan een wereld, verloren in schuld.
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen! Gode zij eer
Amen! Gode zij eer.

Wie levert
voor de volgende
idA een lied in?